

Szakpolitikai tájékoztató

A KÖRNYEZETI INFORMÁCIÓKHOZ VALÓ NYILVÁNOS HOZZÁFÉRÉS

Az Európai Unió az 1990-es évek eleje, és még inkább a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény (az ún. Aarhusi Egyezmény) 1998. június 25-i¹ elfogadása óta rendelkezik az illetékes tagállami hatóságok (az 1990. június 7-i 90/313/EGK tanácsi irányelv² és a 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv³) és maguk az európai uniós intézmények (a 2006. szeptember 6-i 1367/2006/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv⁴) birtokában lévő környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférés elvét rögzítő szabályokkal. E jogszabályok kiegészítik az Európai Unió intézményeinek dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ vonatkozó rendelkezéseit, valamint a környezetvédelemmel kapcsolatos európai uniós ágazati jogszabályok információhoz való hozzáférésre vonatkozó rendelkezéseit. Az Európai Unió Bírósága időközben gazdag ítélkezési gyakorlatot alakított ki a különböző bírósági eljárások keretében.

- 1 Az Aarhusi Egyezményt az Egyesült Nemzetek Szervezetének Európai Gazdasági Bizottsága (ENSZ-EGB) dolgozta ki. Az egyezményt az említett szervezet tagállamai 1998. június 25-én fogadták el az „Európai Környezetért” folyamat keretében ülésező 4. miniszteri konferencia alkalmával. Az egyezmény 2001. október 30-án lépett hatályba (kihirdette: 2001. évi LXXXI. tv.).
- 2 A környezeti információkhoz való hozzáférés szabadságáról szóló, 1990. június 7-i 90/313/EGK tanácsi irányelv (HL L 158., 1990.6.23., 56. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 402. o.).
- 3 A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférésről és a 90/313/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. január 28-i 2003/4/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 41., 2003.2.14., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 375. o.).
- 4 A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek a közösségi intézményekre és szervekre való alkalmazásáról szóló, 2006. szeptember 6-i 1367/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 264., 2006.9.25., 13. o.).
- 5 Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 2001.5.31., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

I. Az Aarhusi Egyezmény és az uniós jog

A 2013. december 19-i Fish Legal és Shirley ítélet (nagytanács) (C-279/12, EU:C:2013:853)⁶

A Fish Legal az angol horgász szövetség (Angling Trust) jogi szárnya, amelynek célja, hogy minden lehetséges jogi eszközzel küzdjön a vizek szennyezése és egyéb károsítása ellen, valamint a horgászat és a horgászok érdekeinek védelméért. A Fish Legal információkat kért két vízszolgáltató társaságtól, nevezetesen a United Utilities Water plc-től és a Yorkshire Water Services Ltd-től a vízvezetésre, a tisztítási műveletekre, valamint a biztonsági túlfolyókra vonatkozóan. Ami E. Shirley-t illeti, ő egy másik vízszolgáltató társaságnak, nevezetesen a Southern Water Services Ltd-nek írt levelében a –Kent közigazgatási területén fekvő– községére vonatkozó területrendezési terv szennyvízelvezető kapacitásáról kért információt.

Mivel e társaságoktól nem kapták meg a kért információkat a 2003/4/EK irányelvet az angol jogba átültető jogszabály, a 2004. évi Environmental Information Regulationsben (a továbbiakban: 2004. évi EIR) előírt határidőkön belül, a Fish Legal és E. Shirley külön-külön panasszal fordultak az Information Commissionerhez. Ez utóbbi megállapította, hogy az érintett vízszolgáltató társaságok nem minősülnek a 2004. évi EIR értelmében vett hatóságoknak, és ennek következtében ő nem jogosult döntést hozni a panaszai ügyében.

Miután a First-tier Tribunal elutasította az e határozatokkal szembeni kereseteiket, az Upper Tribunal (Egyesült Királyság) előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz a 2003/4/EK irányelv 2. cikke 2. pontjának a „hatóság” fogalma tekintetében történő értelmezését illetően, figyelemmel többek között az Aarhusi Egyezmény ENSZ-EGB által kibocsátott végrehajtási útmutatójára, és különösen arra a kérdésre várt választ, hogy melyek azok a kritériumok, amelyek alapján eldönthető, hogy az olyan vállalkozások, mint az érintett vízszolgáltató társaságok, amelyekről nem vitatott, hogy a környezethez kapcsolódóan nyújtanak közszolgáltatásokat, a 2003/4/EK irányelv 2. cikke 2. pontjának a) vagy b) alpontjában szereplő jogi vagy természetes személy ellenőrzése alatt állnak-e, és így az ezen irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében vett hatóságoknak minősülnek-e. Az Upper Tribunal arra a kérdésre is választ várt, hogy a 2003/4/EK irányelv 2. cikke 2. pontjának b) és c) alpontját úgy kell-e értelmezni, hogy amennyiben a személy valamely funkciója, feladata vagy szolgáltatása tekintetében tartozik e rendelkezés hatálya alá, akkor e személy csak azon környezeti információk tekintetében minősül hatóságnak, amelyek a funkciói, feladatai vagy szolgáltatásai keretében vannak a birtokában.

A Bíróság szerint a 2003/4/EK irányelv értelmezésénél figyelemmel kell lenni a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezménynek a szövegére és tárgyára, amely egyezménynek az uniós jogba való átültetése ezen irányelv célja.

Az Európai Unió az Aarhusi Egyezmény⁷ aláírásával ugyanis azt vállalta, hogy az uniós jog alkalmazási körében főszabály szerint hozzáférést biztosít a hatóságok birtokában lévő vagy számukra tárolt környezeti információkhoz.

⁶ Ezt az ítéletet a 2013. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 46. oldalán.

⁷ A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezménynek az Európai Közösség nevében való megkötéséről szóló, 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozat (HL L 124., 2005.5.17., 1. o.).

Miként azt a 2003/4/EK irányelv (5) preambulumbekzdése is megerősíti, az uniós jogalkotó ezen irányelv elfogadásával az uniós jog ezen egyezményrel való összeegyeztethetőségét kívánta biztosítani az egyezmény Közösséggel való megkötése céljából, egy annak biztosítására irányuló általános rendszer előírásával, hogy valamennyi tagállamban minden természetes és jogi személynek indokolási kötelezettség nélkül joga legyen a hatóságok birtokában lévő, illetve a hatóságok számára tárolt környezeti információkhoz hozzáférni (35-37. pont).

Bár az Aarhusi Egyezmény végrehajtási útmutatója olyan magyarázó jellegű dokumentumnak tekinthető, amely adott esetben más releváns elemekkel együttesen figyelembe vehető ezen egyezmény értelmezése céljából, az abban szereplő elemzéseknek egyáltalán nincs kötelező erejük, és nem rendelkeznek olyan normatív jelleggel, mint amellyel az Aarhusi Egyezmény rendelkezései bírnak (38. pont).

(A hatóság fogalmának értelmezésére vonatkozó kérdéstről lásd a jelen tájékoztatónak „A környezetre vonatkozó információkhoz való hozzáférést biztosítani köteles »hatóság« fogalma” című III. részét.)

II. A „környezetre vonatkozó információ” fogalma

Az 1998. június 17-i Mecklenburg ítélet (C-321/96, EU:C:1998:300)

W. Mecklenburg a 90/313/EGK irányelv alapján arra kérte Pinneberg várost és a Kreis Pinneberg – Der Landratot (a továbbiakban: Kreis Pinneberg), hogy küldjék meg számára annak az állásfoglalásnak a másolatát, amelyet a természeti területek megőrzéséért felelős közigazgatási hatóság fogadott el a „nyugati elkerülőút” építési terveinek jóváhagyására irányuló eljárás keretében. A Kreis Pinneberg azzal az indokolással utasította el a kérelmét, hogy a közigazgatás állásfoglalása nem minősül a 90/313/EGK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett, „környezetre vonatkozó információnak”, amely irányelvet a német jogrendbe az 1994. július 8-án elfogadott Umweltinformationsgesetz (UIG, a környezetre vonatkozó információról szóló törvény) ültetett át.

Miután a Kreis Pinneberg és a Schleswig-Holsteinisches Verwaltungsgericht elutasította a felperes által az említett határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelmeket, a felperes ez utóbbi határozatokkal szemben fellebbezést terjesztett elő a Schleswig-Holsteinisches Oberverwaltungsgerichthez (Németország), amely bíróság szerint a közölni kért közigazgatási állásfoglalás a 90/313/EGK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett, „környezetgazdálkodási közigazgatási intézkedésnek” minősülhet, ezért előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz különösen abban a kérdésben, hogy a 90/313/EGK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett környezetgazdálkodási közigazgatási intézkedésnek tekinthető-e az olyan állásfoglalás, amelyet a természeti területek védelméért felelős, alárendelt közigazgatási szerv fogadott el a közérdek védelmében eljáró szervezeteknek a tervek jóváhagyására irányuló eljárásban való részvétele keretében.

A Bíróság szerint e rendelkezés szövegéből kitűnik, hogy a közösségi jogalkotó tág jelentést kívánt tulajdonítani a „környezetre vonatkozó információ” fogalmának, amely az ilyen információkban szereplő különböző környezetvédelmi ágazatok helyzetével kapcsolatos adatokat és tevékenységeket is magában foglalja, azzal, hogy az ebben a rendelkezésben példaként szereplő „közigazgatási intézkedések” fogalma mindössze az irányelv hatálya alá tartozó „tevékenységek” vagy „intézkedések” szemléltetésére szolgál.

Ezért ahhoz, hogy a közigazgatás állásfoglalása a fentiek szerinti értelemben vett, környezetre vonatkozó információnak minősüljön, elegendő, ha ez az állásfoglalás olyan aktust képez, amely az irányelv hatálya alá tartozó valamely környezetvédelmi ágazat helyzetét befolyásolja vagy védi, így környezeti információnak minősül az olyan állásfoglalás, amelyet a természeti területek védelméért felelős közigazgatási szerv fogad el az építési tervek jóváhagyására irányuló eljárásban való részvétele keretében, feltéve hogy ez az állásfoglalás a környezet védelméhez fűződő érdekek tekintetében befolyást gyakorolhat az ilyen terveket jóváhagyó határozatra (19-22. pont és a rendelkező rész 1. pontja).

A 2003. június 26-i Bizottság kontra Franciaország ítélet (C-233/00, EU:C:2003:371)

A Bizottság az EK 226. cikkel összhangban annak megállapítása iránt indított keresetet, hogy a Francia Köztársaság – mivel nem ültette át megfelelően a 90/313/EGK irányelv 2. cikkének a) pontját, valamint 3. cikkének (2), (3) és (4) bekezdését – nem teljesítette az említett irányelvből, valamint az EK-Szerződés 189. cikkének harmadik bekezdéséből (jelenleg az EUMSZ 288. cikk harmadik bekezdése) eredő kötelezettségeit.

A Francia Köztársaság szerint a 90/313/EGK irányelv francia jogrendbe való átültetését a közigazgatás és a polgárok közötti viszony javítását célzó különböző intézkedések, valamint különböző közigazgatási, szociális és pénzügyi rendelkezések megállapításáról szóló, 1978. július 17-i 78–753. sz. törvény, továbbá a közigazgatási dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozó eljárásról szóló, 1988. április 28-i 88–465. sz. rendelet rendelkezései biztosították. Jóllehet a Francia Köztársaság elismerte, hogy a magánjogi jogalanyként eljáró hatóság birtokában lévő, a közszolgálattal semmilyen kapcsolatot nem mutató dokumentumok nem tartoznak a 78–753. sz. törvény hatálya alá, vitatta, hogy az ilyen dokumentumok a 90/313/EGK irányelv értelmében vett, „környezetre vonatkozó információnak” minősülnének.

A Bíróság szerint a 90/313/EGK irányelv 2. cikke a) pontjának magából a szövegéből, és különösen a „bármely információ” kifejezés alkalmazásából kitűnik, hogy e rendelkezés, és következőképpen az említett irányelv hatályát tágra határozták meg. Így az irányelv hatálya alá tartozik minden olyan információ, amely a környezet állapotára, vagy a környezet hátrányos befolyásolására alkalmas tevékenységekre vagy intézkedésekre, továbbá a környezet védelmét célzó tevékenységekre vagy intézkedésekre vonatkozik, anélkül hogy az említett rendelkezésben szereplő felsorolás az e rendelkezés hatályának korlátozására utaló jelzésnek minősülne, és ezért a „környezetre vonatkozó információnak” a 90/313/EGK irányelv értelmében vett fogalmát úgy kell érteni, hogy az a közszolgálat gyakorlásával össze nem függő dokumentumokat is magában foglalja (44., 47. pont).

A 2010. december 16-i Stichting Natuur en Milieu és társai ítélet (C-266/09, EU:C:2010:779)

A Bayer társaság kérelme nyomán a Holland Királyság egészségügyi, népjóléti és sportminisztere, a mezőgazdasági, tájvédelmi és halászati államtitkár egyetértésével módosította a peszticid-szermaradványokról szóló rendeletet. E módosítás többek között a propamokarb peszticid tekintetében a salátában, illetve annak felületén engedélyezett maximális szermaradék mennyiségének újabb határértékét határozta meg.

A Stichting Natuur en Milieu, a Vereniging Milieudéfensie és a Vereniging Goede Waar & Co. ezért azt kérte a College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen-től (a továbbiakban: CTB), hogy közölje velük mindazokat az információkat, amelyek a szóban forgó miniszteri rendelet elfogadásának alapját képezték. A CTB 2005. március 8-án a peszticidekről szóló, 1962. évi törvény 22. cikkének a bizalmas kezelésre vonatkozó rendelkezései alapján megtagadta ezen információk közzétételét; e határozatot a felperesek a CTB előtt vitatták. Miután az érintett dokumentumokban szereplő bizonyos adatok bizalmas kezelésével kapcsolatban konzultált a Bayer társasággal, a CTB az ipari titkok védelme

érdekében megtagadta a szermaradványokra irányuló tanulmányok és a szántóföldi kísérletekre vonatkozó jegyzőkönyvek hozzáférhetővé tételét.

A felperesek e határozattal szemben keresetet terjesztettek elő a College van Beroep voor het bedrijfslevenhez (Hollandia), amely előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult a Bírósághoz, különösen azon kérdést illetően, hogy a növényvédőszer-maradványok megengedett legmagasabb mértéke meghatározásának alapjául szolgáló adatok a 2003/4/EK irányelv 2. cikke értelmében vett környezeti információnak minősülnek-e, és következésképpen ezen irányelv tárgyi hatálya alá tartoznak-e.

A Bíróság szerint az e rendelkezés szerinti környezeti információ fogalmát úgy kell értelmezni, hogy abba beletartoznak azok az információk is, amelyeket a növényvédő szer engedélyezése vagy engedélyének meghosszabbítása iránti nemzeti eljárás keretében valamely, az élelmiszerekben vagy italokban található peszticid, annak összetevője vagy bomlásterméke határértékének megállapítására tekintettel nyújtottak be.

Ugyanis, mivel e fogalom azon kockázatok korlátozását célozza, hogy a biodiverzitás egy összetevője módosuljon, és a növényvédő szerek e maradványai többek közt a talajon és a talaj alatti vizekben elterjedjenek, az ilyen szermaradványoknak a termékekben vagy azok felületén való jelenlétére vonatkozó információk rendelkezésre bocsátása, noha az ilyen információk maguk nem is tartalmaznak közvetlen értékelést az e szermaradványok által az emberi egészségre gyakorolt hatásokra vonatkozóan, olyan környezeti elemekre vonatkozik, amelyek e szermaradványok túlzott jelenléte esetén hátrányosan befolyásolhatják az emberi egészséget, és éppen ennek ellenőrzésére vonatkoznak az említett információk (42., 43. pont és a rendelkező rész 1. pontja).

2010. december 22-i Ville de Lyon ítélet (C-524/09, EU:C:2010:822)

A ville de Lyon arra irányuló kérelmet nyújtott be a Caisse des dépôts et consignationshoz (a továbbiakban: CDC), amely az üvegházhatású gázok kibocsátási egységei nemzeti jegyzékének vezetéséért felelős szervezet, hogy közölje vele a Franciaország egész területén elszórtan elhelyezkedő 209 városi távfűtőközpont üzemeltetői által 2005-ben eladott kibocsátási egységek mennyiségét.

Miután a CDC többek között a kibocsátásforgalmi-jegyzékek egységesített és biztonságos rendszeréről szóló, 2004. december 21-i 2216/2004/EK bizottsági rendelet⁸ 10. cikke alapján megtagadta az említett adatok közlését, a ville de Lyon a Commission d'accès aux documents administratifs-hoz fordult, amely kedvező véleményt adott az említett ügyleti adatokra vonatkozó dokumentumok közlése tekintetében. A CDC ugyanakkor megerősítette a közlést megtagadó határozatát azzal az indokkal, hogy a 2003/4/EK irányelv rendelkezéseinek nem célja a kibocsátási egységek rendszerének keretében ezen ügyleti adatok közlésének szabályozása, amely rendszer vonatkozásában a különös szabályokat az uniós jogalkotó a 2003/87/EK irányelvben⁹ és a 2216/2004/EK rendeletben írta elő.

Az e határozattal szemben benyújtott keresetet elbíráló tribunal administratif de Paris (Franciaország) előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő a Bírósághoz különösen azon kérdést illetően, hogy az ügyleti adatok közlésére a 2003/4/EK irányelv 4. cikkében foglalt kivételek egyikét, vagy a 2003/87/EK irányelv, illetve az ezen irányelv alapján elfogadott 2216/2004/EK rendelet rendelkezéseit kell-e alkalmazni.

⁸ A 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv és a 280/2004/EK európai parlamenti és tanácsi határozat szerinti kibocsátásforgalmi-jegyzékek egységesített és biztonságos rendszeréről szóló, 2004. december 21-i 2216/2004/EK bizottsági rendelet (HL L 386., 2004.12.29., 1. o.).

⁹ Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 275., 2003.10.25., 32. o.).

A Bíróság szerint az olyan ügyleti adatok közlése, amelyek a kibocsátási egységek átruházásával kapcsolatban az átruházó és a megszerző számla birtokosának nevére, az ezen ügyletekben érintett kibocsátási, illetve kiotói egységekre, valamint az említett ügyletek dátumára és időpontjára vonatkoznak, kizárólag a 2004/101/EK irányelvvel¹⁰ módosított 2003/87/EK irányelvben, valamint a 2216/2004/EK rendeletben szereplő, a nyilvánossággal való közlésre és a bizalmas kezelésre vonatkozó különös szabályok hatálya alá tartozik.

Ezek az adatok ugyanis a tagállamok által a vonatkozó nemzeti jegyzékekben vezetett, pontos elszámolás tárgyát képező, átruházott kvótákra vonatkozó adatok, amely nemzeti jegyzékek technikai jellemzőire és vezetésére, valamint az említett jegyzékekben szereplő információk közlésére és bizalmas kezelésére vonatkozó szabályokat a 2216/2004/EK rendelet tartalmazza. Ezek az adatok tehát nem a 2003/87/EK irányelv 17. cikkének, hanem ezen irányelv 19. cikkének a hatálya alá tartoznak. Márpedig, mivel a 2003/87/EK irányelv 19. cikke nem tartalmaz az említett 17. cikkben szereplőhöz hasonló utalást a 2003/4/EK irányelvre, meg kell állapítani, hogy az uniós jogalkotónak nem állt szándékában az ügyleti adatokra vonatkozó valamely kérelmet a 2003/4/EK irányelv általános rendelkezéseinek a hatálya alá vonni, hanem ezen adatokkal kapcsolatban éppen ellenkezőleg olyan különös rendszert vezetett be, amely kimerítő jelleggel szabályozza ezen adatok nyilvánossággal való közlését és azok bizalmas kezelését (39-41. pont és a rendelkező rész 1. pontja).

A 2016. november 23-i Bayer CropScience és Stichting De Bijenstichting ítélet (C-442/14, EU:C:2016:890)

A College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, a növényvédő szerek és biocid termékek forgalombahozatali engedélyeinek kibocsátására és módosítására hatáskörrel rendelkező holland hatóság (a továbbiakban: CTB) úgy határozott, hogy módosítja több, imidakloprid hatóanyagú növényvédő szer és biocid termék engedélyét, amely hatóanyag rovarirtó hatással rendelkezik. A Stichting De Bijenstichting (a továbbiakban: Bijenstichting) egy méhek védelmére létrejött holland egyesület, amely a 2003/4/EK irányelv alapján az említett engedélyekkel kapcsolatos dokumentumok hozzáférhetővé tételét kérte a CTB-től. A Bayer, a természetett növények védelme és a kártevőirtás terén tevékenykedő vállalkozás, amely ezen engedélyek közül számosnak a jogosultja, ellenezte e hozzáférhetővé tételt azon az alapon, hogy az sértené a szerzői jogát, valamint a kereskedelmi vagy ipari információk bizalmas kezelését.

A CTB először elutasította a felperes hozzáférés iránti kérelmeit. Miután a Bijenstichting panaszt nyújtott be az említett elutasító határozattal szemben, a CTB másodjára részben megváltoztatta a határozatát a hozzáférés iránti kérelemmel érintett bizonyos dokumentumok tekintetében, és megállapította különösen azt, hogy a hozzáférhetővé tétel által szolgált közérdeknek és a szóban forgó termék forgalombahozatali engedélye jogosultját illető szellemi tulajdon-jogok védelmének a mérlegelése alapján a 2003/4/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, „környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információnak” kell tekinteni a növényvédő szerek és biocid termékek környezetbe való tényleges kibocsátására vonatkozó ténybeli információkat, míg a többi dokumentumot ugyanezen rendelkezés fényében nem tekintette ilyen információnak.

Miután a Bayer és a Bijenstichting keresettel megtámadta ezt a határozatot, a College van Beroep voor het bedrijfsleven (Hollandia) előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé különösen a 2003/4/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, „környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információ” fogalmának értelmezése érdekében.

¹⁰ Az üvegházhatású gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelvnek a Kiotói Jegyzőkönyv projekt-mechanizmusára tekintettel történő módosításáról szóló, 2004. október 27-i 2004/101/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 338., 2004.11.13., 18. o.).

A Bíróság szerint e fogalmi körbe tartoznak a növényvédő szerek vagy biocid termékek és az ezekben található anyagok környezetbe történő kibocsátásának jellegére, összetételére, mennyiségére, időpontjára és helyszínére vonatkozó adatok, valamint e kibocsátás többé-kevésbé hosszú távú környezeti következményeivel kapcsolatos adatok, különösen a környezetben az érintett termék használatát követően jelen lévő maradékanyagokra vonatkozó információk és az ezen használat során történő anyagsodródás mértékére vonatkozó tanulmányok, függetlenül attól, hogy ezen adatok részben vagy egészben helyszíni vizsgálatokból, laboratóriumi vizsgálatokból vagy áthelyeződési tanulmányokból származnak.

Egy ilyen értelmezés egyáltalán nem vezet oda, hogy a növényvédő szerre vagy biocid termékre vonatkozó forgalombahozatali engedély iránti kérelem irataiban szereplő összes adat, különösen az ezen engedély megszerzése érdekében készített tanulmányokból származó összes adat e fogalom körébe tartozna, és azokat mindig hozzáférhetővé kellene tenni. Ugyanis kizárólag a környezetbe történő kibocsátásra vonatkozó adatok tartoznak az említett fogalom körébe, ami nemcsak azon információkat zárja ki többek között, amelyek nem a szóban forgó termék környezetbe való kibocsátásához kapcsolódnak, hanem azon adatokat is, amelyek hipotetikus kibocsátásra vonatkoznak, vagyis nem a rendes vagy reális felhasználási feltételeknek megfelelő körülmények közötti, tényleges vagy előre látható kibocsátásra. Ezért ezen értelmezés nem jár az Európai Unió Alapjogi Chartájának 16. és 17. cikkében, valamint a szellemi tulajdonjogok kereskedelmi vonatkozásairól szóló megállapodás (TRIPS-megállapodás) 39. cikkének (3) bekezdésében biztosított jogok védelmének aránytalan sérelmével (96., 100., 102., 103. pont és a rendelkező rész 2. pontja).

III. A környezeti információkhoz való hozzáférést biztosítani köteles „hatóság” fogalma

A 2013. július 18-i Deutsche Umwelthilfe ítélet (C-515/11, EU:C:2013:523)

A Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie (szövetségi gazdasági és technológiai minisztérium) elutasította a Deutsche Umwelthilfe eV környezetvédelmi és fogyasztóvédelmi egyesület arra irányuló kérelmét, hogy továbbítsa számára a minisztérium és a német autópár képviselői közötti azon konzultáció részét képező levélváltásban foglalt információkat, amely az energiafogyasztást jelző címkézéstről szóló szabályozás elfogadását előzte meg. E minisztérium e tekintetben a környezeti információkról szóló, 2004. december 22-i törvény azon rendelkezésére hivatkozott, amely a hatóságokat mentesíti a környezeti információkra vonatkozó adatszolgáltatási kötelezettség alól, amennyiben azok rendeletalkotói minőségben járnak el.

A Verwaltungsgericht Berlin (Németország), amely előtt az érintett keresetet nyújtott be ezen elutasító határozat megsemmisítése iránt, kételyeket táplált a tekintetben, hogy e törvény összeegyeztethető-e a 2003/4/EK irányelvvel, és felmerült benne különösen az, hogy ezen irányelv 2. cikke 2. pontja második bekezdésének első mondata, a jogalkotói minőségben eljáró hatóságokra vonatkozó részében, alkalmazható-e a hatóságokra, amennyiben azok egy, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló rendelet kidolgozásában és elfogadásában vesznek részt.

A Bíróság szerint a 2003/4/EK irányelv 2. cikke 2. pontja második bekezdésének első mondatát akként kell értelmezni, hogy az e rendelkezés által a tagállamoknak biztosított azon lehetőség, hogy ne tekintsek – a birtokukban lévő környezeti információkhoz való hozzáférést lehetővé tenni köteles – hatóságoknak a jogalkotói minőségben eljáró szervezetet vagy intézményeket, nem vonatkozhat a minisztériumokra, amennyiben törvénynél alacsonyabb rangú normatív rendelkezéseket dolgoznak ki és fogadnak el.

E tekintetben az említett rendelkezés nem értelmezhető akként, hogy hatásai túlterjednek azon, ami az általa garantálni kívánt érdekek védelmének biztosításához szükséges, és az általa előírt eltérések hatályát ezen irányelv célkitűzéseinek fényében kell meghatározni. Éppen a jogalkotási folyamat különleges volta és jellegzetességei azok, amelyek mind a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezményben, mind a 2003/4/EK irányelvben szereplő, információhoz való jogra tekintettel indokolják a jogalkotói minőségben eljáró szervek által elfogadott aktusok vonatkozásában alkalmazott különös rendszert. Ebből az következik, hogy a szóban forgó aktus jellege, és különösen az a körülmény, hogy általános hatályú aktusról van szó, önmagában nem mentesítheti az azt elfogadó szervet az ezen irányelvből eredő kötelezettségek alól.

Végül, mivel az uniós jog nem pontosítja, hogy a 2003/4/EK irányelv 2. cikke 2. pontja második bekezdése első mondatának alkalmazásában mi értendő törvény vagy azzal egyenrangú jogi norma alatt, ennek értékelése a tagállamok jogától függ, feltéve hogy nem veszélyezteti ezen irányelv hatékony érvényesülését (22., 29., 30., 35., 36. pont és a rendelkező rész).

A 2013. december 19-i Fish Legal és Shirley ítélet (nagytanács) (C-279/12, EU:C:2013:853)¹¹

Ebben az ügyben (lásd még a jelen tájékoztatónak „Az Aarhusi Egyezmény és az uniós jog” című I. részét) a Bíróság a 2003/4/EK irányelv 2. cikkének 2. pontjára tekintettel megállapította, hogy az olyan vállalkozások, mint a vízszolgáltató társaságok, amelyek környezettel kapcsolatos közszolgáltatásokat nyújtanak, akkor állnak valamely szervnek vagy személynek az említett cikk 2. pontjának a) vagy b) alpontja szerinti ellenőrzése alatt, és így akkor kell őket az ezen irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja értelmében vett hatóságoknak tekinteni, ha e vállalkozások valójában nem önállóan határozzák meg azt, hogy miként nyújtják e szolgáltatásokat, és amennyiben az említett irányelv 2. cikke 2. pontjának a) vagy b) alpontja alá tartozó hatóság döntő módon képes befolyásolni az említett vállalkozások fellépését a környezeti ügyekben.

Önmagában az a tény, hogy a vállalkozás a szóban forgó ágazatra vonatkozó különös szabályozási rendszer hatálya alá tartozó gazdasági társaság, még nem zárja ki a 2003/4/EK irányelv 2. cikke 2. pontjának c) alpontja szerinti ellenőrzést, amennyiben az érintett rendszer azt eredményezheti, hogy a vállalkozás nem rendelkezik valódi önállósággal az állammal szemben, még akkor sem, ha ez utóbbi a szóban forgó ágazat privatizációját követően már nem határozhatja meg a napi ügyvezetését (68., 70., 71., 73. pont és a rendelkező rész 2. pontja).

Ezenfelül a 2003/4/EK irányelv 2. cikke 2. pontjának b) alpontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezés hatálya alá tartozó személy a birtokában lévő valamennyi környezeti információ tekintetében hatóságnak minősül. Ugyanis, miként az a 2003/4/EK irányelv központi rendelkezésének számító 3. cikkének (1) bekezdéséből kiderül – amely rendelkezés lényegében megegyezik a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény 4. cikkének (1) bekezdésével – ha valamely vállalkozás az ezen irányelv 2. cikkének 2. pontjában említett három kategória valamelyike értelmében vett hatóságnak minősül, akkor köteles valamennyi kérelmező részére kiadni azokat a birtokában lévő vagy számára tárolt környezeti információkat, amelyek az említett 2. cikk 1. pontjában említett hat információ-kategória valamelyikébe tartoznak, kivéve ha a kérelem az ugyanezen irányelv 4. cikkében felsorolt kivételek valamelyikének körébe tartozik (78., 83. pont és a rendelkező rész 3. pontja).

¹¹ Ezt az ítéletet a 2013. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 46. oldalán.

IV. A környezeti információkhoz való nyilvános hozzáférés megtagadásának indokai

A 2010. december 16-i Stichting Natuur en Milieu és társai ítélet (C-266/09, EU:C:2010:779)

Ebben az ügyben (lásd még a jelen tájékoztatónak „A környezetre vonatkozó információ» fogalma” című II. részét) a College van Beroep voor het bedrijfsleven (Hollandia) arra a kérdésre is választ várt a Bíróságtól, hogy az érdekek egymáshoz képest történő, a 2003/4/EK irányelv 4. cikkében előírt mérlegelését minden egyedi esetben kötelező-e elvégezni, vagy e mérlegelés elvégezhető a jogalkotó által elfogadott intézkedéssel, egyszer és mindenkorra. Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merül fel a tekintetben is, hogy e rendelkezés összeegyeztethető-e a 91/414/EGK irányelv¹² 14. cikkével, amely a „2003/4 irányelv előírásainak sérelme nélkül” feltétel nélkül védi az ipari és kereskedelmi titkokat tartalmazó információk bizalmas voltát.

A Bíróság szerint a 2003/4/EK irányelv 4. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a környezeti információ hozzáférhetővé tétele által szolgált közérdek és a hozzáférés megtagadása által szolgált egyéni érdek e rendelkezésben előírt mérlegelését az illetékes hatóság előtti minden egyedi esetben el kell végezni, még ha a nemzeti jogalkotó általános jellegű rendelkezés útján meg is határoz olyan kritériumokat, amelyek lehetővé teszik a fennálló érdekek ezen összehasonlító értékelésének a megkönnyítését.

Ugyanis sem a növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló 91/414/EGK irányelv 14. cikkének rendelkezései, sem a 2003/4/EK irányelv semmilyen más rendelkezése nem vezet arra a következtetésre, hogy a fennálló érdekeknek az utóbbi irányelv 4. cikke által előírt mérlegelése az érdekek minden egyes esetben történő vizsgálatától eltérő más intézkedéssel helyettesíthető. Ez a körülmény tehát nem akadályozza, hogy a nemzeti jogalkotó általános jellegű rendelkezés útján meghatározza azokat a kritériumokat, amelyek lehetővé teszik a fennálló érdekek ezen összehasonlító értékelésének a megkönnyítését, de csak abban az esetben, ha e rendelkezés nem mentesíti az illetékes hatóságokat az alól, hogy ténylegesen elvégezzék a 2003/4/EK irányelv alapján előterjesztett, környezeti információhoz való hozzáférés iránti kérelem keretében eléjük kerülő minden egyes eset vizsgálatát (57-59. pont és a rendelkező rész 3. pontja).

A 2011. július 28-i Office of Communications ítélet (C-71/10, EU:C:2011:525)

Az Egyesült Királyság kormánya weboldalt hozott létre abból a célból, hogy a nyilvánosság számára a mobiltelefon-bázisállomások helyére vonatkozó, az üzemeltetők által önkéntes alapon szolgáltatott információkat nyújtson. Az Office of Communications a hozzá benyújtott, tájékoztatás iránti kérelmek nyomán később elutasította az említett bázisállomások koordinátájának közlését azzal az indokkal, hogy ezen információk hozzáférhetővé tétele magában foglalná a rendőrség és a sürgősségi szolgálatok rádióhálózatának üzemeltetésére használt helyeket is, ami a 2003/4/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében hátrányosan érintené a közbiztonságot, és mindez továbbá az irányelv 4. cikke (2) bekezdésének e) pontja értelmében negatív hatást gyakorolna az érintett mobilhálózat-üzemeltetők szellemi tulajdonjogaira. Az Information Commissioner, majd az Information Tribunal ugyanakkor elrendelte a szóban forgó információk hozzáférhetővé tételét, és az Information Tribunal megállapította különösen azt, hogy a mobilhálózat-üzemeltetők szellemi tulajdonjogaira gyakorolt negatív hatás nem élvezhet előnyt az ezen adatok hozzáférhetővé tételéhez fűződő közérdekhez képest.

¹² A növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló, 1991. július 15-i 91/414/EGK tanácsi irányelv (HL L 230., 1991.8.19., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 11. kötet, 332. o.).

Az e jogvitát elbíráló Supreme Court of the United Kingdom (Egyesült Királyság) előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett elő a Bírósághoz azon kérdést illetően, hogy a 2003/4/EK irányelv előírása szerint miként kell mérlegelni a szóban forgó érdekeket akkor, ha az információ hozzáférhetővé tétele az említett irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében rögzített több kivétel által védett, különböző érdekeket sérthet, de a kivételek külön-külön történő vizsgálata esetén e sérelem nem lenne olyan mértékben súlyos, hogy az a hozzáférhetővé tételhez fűződő közérdekhez képest elsőbbségben részesüljön.

A Bíróság szerint a 2003/4/EK irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy valamely hatóság, amennyiben környezeti információkat birtokol, vagy a részére ilyen információkat tárolnak, az ezen információknak a valamely természetes vagy jogi személy számára történő hozzáférhetővé tétele iránti kérelem elbírálásakor a hozzáférhetővé tétel által szolgált közérdeknek a hozzáférhetővé tétel megtagadása által szolgált érdekekkel szemben történő mérlegelése során figyelembe vehet halmozottan az e rendelkezésben meghatározott megtagadási indokok közül többet is (32. pont és a rendelkező rész).

A 2013. január 15-i Križan és társai ítélet (nagytanács) (C-416/10, EU:C:2013:8)¹³

A J. Križan és 43 további bazini lakos, valamint Bazin városa, másfelől a Slovenská inšpekcia životného prostredia (szlovák környezetvédelmi felügyelet, a továbbiakban: inšpekcia) közötti, egy hulladéklerakó építésére és üzemeltetésére adott engedély jogszerűségének kérdésére vonatkozó jogvitában a felperesek először az engedély iránti kérelem hiányos voltára hivatkoztak annyiban, amennyiben ahhoz nem mellékeltek a 96/61/EK irányelvet¹⁴ a szlovák jogrendbe átültető 245/2003. sz. szlovák törvényben előírt területrendezési határozatot, majd kifogásolták, hogy e területrendezési határozatot – üzleti titokra hivatkozva – nem tették közzé.

Miután az inšpekcia elutasította ezt a keresetet, a felperesek a Najvyšší súd Slovenskej republikyhez (Szlovákia) fordultak, amely bíróság több, előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést tett fel a Bíróságnak, különösen a 166/2006/EK rendelettel¹⁵ módosított 96/61/EK irányelv értelmezését illetően. E bíróság különösen arra a kérdésre várt választ a Bíróságtól, hogy az érintett nyilvánosság számára a hulladéklerakó engedélyezési eljárásának kezdetétől fogva hozzáférést kell-e biztosítani az e létesítmény telepítésére vonatkozó területrendezési határozathoz, valamint hogy a szóban forgó területrendezési határozat érintett nyilvánosság rendelkezésére bocsátásának megtagadását igazolhatja-e az üzleti vagy üzemi titok bizalmas jellegének védelmére való hivatkozás.

A Bíróság kimondta, hogy a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló 96/61/EK irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az nem teszi lehetővé a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok számára, hogy jogos gazdasági érdekek védelme céljából, üzleti vagy üzemi adatok bizalmas jellegének a nemzeti jogban vagy az uniós jogban előírt védelmére hivatkozva megtagadja az érintett nyilvánosságtól a 96/61/EK irányelvben szereplő tevékenységek némelyike helyének jelentőségére tekintettel az olyan határozathoz való minden, akár csak részleges hozzáférést, amelyben valamely hatóság az alkalmazandó területrendezési szabályokra tekintettel az ezen irányelv hatálya alá tartozó létesítmény telepítését engedélyezi.

Még ha feltételezzük is, hogy a területrendezési határozat indokolásában szereplő bizonyos adatok kivételesen bizalmas üzleti vagy üzemi információkat hordozhatnak, az ilyen információk bizalmas jellegének védelmét nem lehet a 2003/4/EK irányelv 4. cikke (4) bekezdésének megsértésével arra

¹³ Ezt az ítéletet a 2013. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 45. oldalán.

¹⁴ A környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló, 1996. szeptember 24-i 96/61/EK tanácsi irányelv (HL L 257., 1996.10.10., 26. o.; magyar nyelvű kiadás 15. fejezet, 3. kötet, 80. o.).

¹⁵ Az Európai Szennyezőanyag-kibocsátási és -szállítási Nyilvántartás létrehozásáról, valamint a 91/689/EGK és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2006. január 18-i 166/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 33., 2006.2.4., 1. o.; helyesbítés: HL L 149., 2015.6.16., 23. o.).

felhasználni, hogy az érintett nyilvánosságtól megtagadják az alapügyben szereplő létesítmény telepítésére vonatkozó területrendezési határozathoz való minden, akár csak részleges hozzáférést (82., 83., 91. pont és a rendelkező rész 2. pontja).

A 2016. november 23-i Bayer CropScience és Stichting De Bijenstichting ítélet (C-442/14, EU:C:2016:890)

Ebben az ügyben (lásd továbbá a jelen tájékoztatónak „A környezetre vonatkozó információ» fogalma” című II. részét) a Colleege van Beroep voor het bedrijfsleven (Hollandia) arra a kérdésre is választ várt a Bíróságtól, a 2003/4/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, a „környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információk” fogalmának értelmezésével összefüggésben, hogy az ugyanezen irányelv 4. cikke (2) bekezdése első albekezdésének d) pontja értelmében vett üzleti vagy üzemi titokra vonatkozó kivétel miként alkalmazandó.

A Bíróság szerint a 2003/4/EK irányelv célja az, hogy főszabály szerint hozzáférést biztosítson a hatóságok birtokában lévő vagy számukra tárolt környezeti információkhoz, és ezáltal biztosítsa, amint ezen irányelv (9) preambulumbekzdéséből és 1. cikkéből kitűnik, hogy ezen információkat a nyilvánosság számára a lehető legszélesebb körben hozzáférhetővé tegyék és terjesszék. Ebből következik, hogy amint azt a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény 4. cikke (4) bekezdésének második albekezdése, valamint a 2003/4/EK irányelv (16) preambulumbekzdése és 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdése kifejezetten kimondja, az információ hozzáférhetővé tételének kell a főszabálynak lennie, és az e rendelkezések szerinti megtagadási indokokat megszorítóan kell értelmezni.

E tekintetben annak előírásával, hogy a kereskedelmi vagy ipari információk bizalmas jellegére nem lehet hivatkozni a környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információk hozzáférhetővé tételével szemben, a 2003/4/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdése lehetővé teszi e szabálynak és a hatóságok birtokában lévő vagy számukra tárolt környezeti információkhoz való lehető legszélesebb körű hozzáférés elvének konkrét alkalmazását. Ebből következik, hogy nem lehet a 2003/4/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, „környezetbe történő kibocsátás” és „környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információk” fogalmának megszorító értelmezését elfogadni (55-58. pont).

A 2003/4/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdése értelmében vett, „környezetbe történő kibocsátás” fogalmának értelmezéséhez e fogalmat nem kell megkülönböztetni a környezetbe történő „bevezetés” és „kijuttatás” fogalmától.

Ugyanis egyrészt e megkülönböztetés idegen a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezménytől, amely a 4. cikke (4) bekezdése első albekezdésének d) pontjában annak kimondására szorítkozik, hogy nem lehet a kereskedelmi és ipari információ bizalmas jellegére hivatkozni a környezetvédelem szempontjából releváns kibocsátási adatok hozzáférhetővé tételének megtagadása érdekében. Másrészt a kibocsátás, a bevezetés és az egyéb módon való kijuttatás közötti különbségtétel nem releváns a 2003/4/EK irányelv által követett, a környezeti információk hozzáférhetővé tételére vonatkozó célkitűzés tekintetében, és mesterséges volna. Ugyanis mind a gázok vagy anyagok atmoszférába történő kibocsátása, mind más bevezetés vagy kijuttatás, mint amilyen anyagok, készítmények, szervezetek, mikroorganizmusok, rezgés, hő vagy zaj környezetbe juttatása, különösen a levegőbe, a vízbe vagy a talajba való kiengedése, alkalmas a környezet különböző elemeinek befolyásolására. Emellett a kibocsátás, a bevezetés és a kijuttatás fogalma között jelentős átfedés van, ahogyan arról az ezen irányelv 2. cikke 1. pontjának b) alpontjában szereplő „egyéb módon

való kijuttatás” kifejezés használata is tanúskodik, amiből az következik, hogy a kibocsátás és a bevezetés is a környezetbe való kijuttatásnak minősül (62-65. és 67. pont).

A 2003/4/EK irányelv 4. cikke (2) bekezdésének második albekezdését úgy kell értelmezni, hogy a környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos olyan információkhoz való hozzáférés iránti kérelem esetén, amelyek hozzáférhetővé tétele sértené az ezen irányelv 4. cikke (2) bekezdése első albekezdésének a), d), f)–h) pontjában említett valamely érdeket, kizárólag az információforrásból kigyűjthető, a környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos releváns adatokat kell hozzáférhetővé tenni, amennyiben lehetőség van ezen adatoknak az említett forrásban szereplő más adatoktól való elválasztására, aminek megvizsgálása a nemzeti bíróság feladata (106. pont és a rendelkező rész 3. pontja).

V. A környezeti információkhoz való hozzáférésért felszámított díj összege

A 2015. október 6-i East Sussex County Council ítélet (C-71/14, EU:C:2015:656)¹⁶

Egy ingatlanüggyellett összefüggésben a PSG Eastbourne ingatlankereső vállalkozás környezeti információk iránti kérelmet nyújtott be az East Sussex-i megyei tanácshoz. A megyei tanács átadta a kért válaszokat egy más feladatok teljesítésére is használt adatbázis alapján, és több díjat is felszámolt a szabványosított díjak jegyzéke alapján.

A PSG Eastbourne-nak az ilyen díjak felszámolásával szemben benyújtott panaszát követően az információs biztos azt megállapító határozatot hozott, hogy e díjak nem feleltek meg a 2003/4/EK irányelvet az angol jogrendbe átültető 2004. évi Environmental Information Regulation (2004. évi EIR) 8. cikke (3) bekezdésének, amennyiben azok a postai és másolási költségeken vagy a kért információk szolgáltatásához kapcsolódó előzetes kiadásokon kívüli költségeket foglaltak magukban. A megyei tanács ekkor bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet terjesztett elő e határozattal szemben, és arra hivatkozott, hogy a jegyzékében szereplő díjak jogszerűek, valamint nem haladják meg az észszerű összeget.

A First-tier Tribunal (Egyesült Királyság) előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjesztett a Bíróság elé a 2003/4/EK irányelv 5. cikke (2) bekezdésének, és különösen az „észszerű összeg” fogalmának értelmezését illetően, továbbá választ várt arra a kérdésre, hogy a felszámított díjak kiszámításakor figyelembe vehető-e a megyei tanács által használt adatbázis fenntartási költségeinek egy része, illetve azon általános költségek, amelyek a megyei tanács személyzetének az adatbázis fenntartásával összefüggő időráfordításával járnak.

A Bíróság szerint a 2003/4/EK irányelv 5. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a meghatározott fajtájú környezeti információ szolgáltatásáért felszámolt díj nem foglalhatja magában a hatóság által erre a célra használt adatbázis fenntartási költségeinek semmilyen részét, tartalmazhatja azonban az e díj megállapításához megfelelően figyelembe vett azon általános költségeket, amelyek az e hatóság személyzete által az egyéni információkérések megválaszolására fordított időre esnek, feltéve hogy az említett díj teljes összege nem haladja meg az észszerű határt.

¹⁶ Ezt az ítéletet a 2015. évi Éves jelentés ismerteti e jelentés 65. oldalán.

Ugyanis a 2003/4/EK irányelv 3. cikke (5) bekezdésének c) pontjával összefüggésben értelmezett 5. cikkének (1) bekezdéséből az következik, hogy főszabály szerint csak azok a költségek kapcsolódnak a környezeti információk szolgáltatásához, amelyek nem a nyilvántartások, jegyzékek és eszközök tanulmányozás érdekében történő létrehozásából és fenntartásából erednek, és amelyek tekintetében a nemzeti hatóságok jogosultak a 2003/4/EK irányelv 5. cikkének (2) bekezdése alapján díjat követelni. Az ilyen költségek nemcsak a postai és másolási költségeket, hanem azokat a költségeket is magukban foglalják, amelyek az érintett hatóság személyzete által az egyéni információkérés megválaszolására fordított időre esnek, ami többek között magában foglalja a kérdéses információk keresésére és azoknak a kért formában történő kiállítására fordított időt. Továbbá a tényleges költségek fogalmának a 2003/4/EK irányelv (18) preambulumbekkezdésében történő használatára tekintettel a megfelelően figyelembe vett általános költségek főszabály szerint belefoglalhatók az említett irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében előírt díj kiszámításába. Ugyanis az általános költségeknek az e díj kiszámításába történő belefoglalása megfelel a szokásos számviteli elveknek. Mindazonáltal ezek a költségek csak akkor foglalhatók az említett díj kiszámításába, ha olyan költségelemhez társulnak, amely a környezeti információk szolgáltatásához kapcsolódik (34., 36., 39., 40., 45. pont és a rendelkező rész 1. pontja).

Ami a 2003/4/EK irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében előírt második feltételt illeti, amely szerint az e rendelkezésben előírt díj teljes összege nem haladhatja meg az észszerű határt, az észszerű összeg fogalmának minden olyan értelmezését ki kell zárni, amely visszatartó hatással járhat az információt kérő személyekre vagy korlátozhatja a hozzáféréshez való jogukat. Annak értékeléséhez, hogy a 2003/4/EK irányelv 5. cikkének (2) bekezdése értelmében követelt díj visszatartó hatással jár-e, figyelembe kell venni az információkérő gazdasági helyzetét, valamint a környezet védelméhez fűződő általános érdeket. Ez az értékelés következtetésképpen nem végezhető kizárólag az érintett gazdasági helyzetével összefüggésben, hanem annak az e díj összegével kapcsolatos objektív elemzésen is alapulnia kell. Ily módon az említett díj nem haladhatja meg az érintett pénzügyi képességeit, mindenesetre pedig nem tűnhet objektíve észszerűtlennek.

Másfelől annak a pusztá ténye, hogy ezek a díjak az érintett személyek gazdasági helyzetéhez képest nem visszatartó hatásúak, nem mentesíti a hatóságot azon kötelezettsége alól, hogy arra is ügyeljen, hogy az említett díjak – a környezet védelméhez fűződő általános érdekre figyelemmel – ne tűnjenek a nyilvánosság számára észszerűtlennek (42-44. pont).

VI. Az uniós intézmények birtokában lévő környezeti információkhoz való hozzáférés

A 2013. november 14-i Finnország kontra Bizottság ítélet (C-514/11 P és C-605/11 P, EU:C:2013:738)

A Liga para a Protecção da Natureza (a továbbiakban: LPN) olyan nem kormányzati szervezet, amelynek célja a környezet védelme. 2003-ban az LPN panaszt nyújtott be az Európai Bizottsághoz, amelyben azt állította, hogy a Sabor folyón (Portugália) egy zárógát megépítésével kapcsolatos projekt sérti a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelvet¹⁷. 2007-ben az LPN a panaszának kezelésére vonatkozó információkhoz való hozzáférést, valamint bizonyos dokumentumokba való betekintést kért a Bizottságtól. A Bizottság ezeket a kérelmeket azzal az indokolással utasította el, hogy a kért dokumentumok az 1049/2001/EK rendelet 4. cikke (2) bekezdésének harmadik francia bekezdésében szereplő, az ellenőrzések, vizsgálatok

¹⁷ A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 1992.7.22., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.).

és könyvvizsgálatok céljainak védelmére vonatkozó kivétellel, illetve az 1367/2006/EK rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében szereplő kivétellel kapcsolatos, folyamatban lévő eljárásra vonatkoztak, és ez utóbbi rendelkezés szerint a hozzáférhetővé tételhez fűződő „nyomós közérdek” fennállását kell megállapítani, amennyiben a kért információk a környezetbe való kibocsátásokra vonatkoznak, a vizsgálatok kivételével, különösen ami a közösségi jog esetleges megsértésével kapcsolatos vizsgálatokat illeti.

Miután a Törvényszék elutasította az LPN által a vitatott határozat¹⁸ megsemmisítése érdekében benyújtott keresetet, az LPN és a Finn Köztársaság fellebbezést terjesztett elő a Bírósághoz a Törvényszék ítéletével szemben.

A Bíróságnak ez alkalommal különösen azt a kérdést kellett megvizsgálnia, hogy el kell-e ismerni egy olyan általános vélelem fennállását, amely szerint ilyen körülmények között a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárással kapcsolatos dokumentumok hozzáférhetővé tétele sértené a vizsgálat céljainak védelmét. Mivel az 1367/2006/EK rendelet 6. cikke (1) bekezdése két mondatának ez a megfogalmazása, valamint ezek általános rendszere bizonyítja a jogalkotó azon szándékát, hogy a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásokat kizárja e rendelkezés egészének hatálya alól, a Bíróság megállapította, hogy a Törvényszék nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor megállapította, hogy az 1367/2006/EK rendelet 6. cikkének (1) bekezdése nincs hatással arra a vizsgálatra, amelyet az 1049/2001/EK rendelet értelmében a Bizottságnak akkor kell elvégeznie, ha a hozzáférés iránti kérelem tárgyát a pert megelőző szakaszban lévő, kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárással kapcsolatos dokumentumok képezik (84–85. pont).

A 2016. november 23-i Bizottság kontra Stichting Greenpeace Nederland és PAN Europe ítélet (C-673/13 P, EU:C:2016:889)

A Stichting Greenpeace Nederland és a Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) mind az 1049/2001/EK rendelet, mind az 1367/2006/EK rendelet alapján a glifozát hatóanyagok a növényvédő szerek forgalomba hozataláról szóló, 1991. július 15-i 91/414/EGK tanácsi irányelv alapján történő forgalomba hozatalának első engedélyezésére vonatkozó egyes dokumentumokhoz való hozzáférés iránti kérelmet nyújtott be. A Bizottság főtitkára 2011-ben engedélyezte a Németországi Szövetségi Köztársaság által készített jelentéstervezethez való hozzáférést, annak 4. kötete kivételével, amelynek hozzáférhetővé tételét a német hatóságok megtagadták. A Bizottság főtitkára megállapította különösen azt, hogy nem állt fenn az 1367/2006/EK rendelet 6. cikkének (1) bekezdése értelmében vett nyomós közérdek, amely igazolta volna e dokumentum hozzáférhetővé tételét, továbbá megjegyezte, hogy a glifozátnak a 91/414 irányelv I. mellékletébe történő felvételére irányuló eljárásból következik, hogy az 1367/2006/EK rendelet által az e hatóanyag környezetre gyakorolt hatásaira vonatkozó információk nyilvános hozzáférhetővé tétele tekintetében előírt követelményeket figyelembe vették, és ezért e hatóanyag előállítói érdekei védelmének kellett elsőbbséget élveznie.

Miután a Törvényszék helyt adott a Greenpeace Nederland és a PAN Europa által e határozat megsemmisítése érdekében benyújtott keresetnek, különösen azon az alapon, hogy a hozzáférés iránti kérelemmel érintett információk az 1367/2006/EK rendelet¹⁹ 6. cikke (1) bekezdésének első mondata szerinti, környezetbe való kibocsátásra vonatkoznak, az Európai Bizottság fellebbezést terjesztett elő a Bírósághoz a Törvényszék ítéletével szemben.

A megtámadott ítéletet hatályon kívül helyező ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a „környezetbe való kibocsátásra vonatkozó információk” az 1367/2006/EK rendelet 6. cikke (1) bekezdésének első

¹⁸ A Törvényszék 2011. szeptember 9-i LPN kontra Bizottság ítélete (T-29/08, EU:T:2011:448).

¹⁹ A Törvényszék 2013. október 8-i Stichting Greenpeace Nederland és PAN Europe kontra Bizottság ítélete (T-545/11, EU:T:2013:523, 75. pont).

mondata értelmében vett fogalma nem értelmezhető megszorítóan. Ugyanis az 1049/2001/EK rendelet célja – amint az a rendelet (4) preambulumbekzdéséből és 1. cikkéből kitűnik –, hogy a nyilvánosság számára a lehető legszélesebb körű hozzáférési jogot biztosítsa az intézmények dokumentumaihoz. Ugyanígy, az 1367/2006/EK rendelet célja – ahogyan azt az 1. cikke kimondja – annak biztosítása, hogy az uniós intézményeknél és szerveknél tárolt környezeti információkat a nyilvánosság számára a lehető legszélesebb körben rendelkezésre bocsássák és egyre bővülő körben terjesszék.

Az intézmények dokumentumaihoz való lehető legszélesebb körű hozzáférés elve alóli kivételeket, különösen az 1049/2001/EK rendelet 4. cikkében előírtakat ugyanis csak annyiban kell szigorúan értelmezni és alkalmazni, amennyiben azok eltérnek ezen elvtől. E megszorító értelmezés szükségességét másfelől az 1367/2006/EK rendelet (15) preambulumbekzdése is megerősíti. Azonban az 1367/2006/EK rendelet 6. cikke (1) bekezdésének első mondata, azon vélelem felállításával, amely szerint a vizsgálatokkal kapcsolatos információk kivételével a környezetbe történő kibocsátással kapcsolatos információk hozzáférhetővé tételét úgy kell tekinteni, mint amely jelentősebb közérdeket képvisel, mint a valamely meghatározott természetes vagy jogi személy kereskedelmi érdekeinek védelméhez fűződő érdek, oly módon, hogy az említett kereskedelmi érdekek védelmére nem lehet hivatkozni ezen információk hozzáférhetővé tételével szemben, nyilvánvalóan eltér az érdekek mérlegelésének az 1049/2001/EK rendelet 4. cikkének (2) bekezdésében előírt szabályától. Mindazonáltal az említett 6. cikk (1) bekezdésének első mondata így lehetővé teszi az uniós intézményeknél és szerveknél tárolt információkhoz való lehető legteljesebb körű hozzáférés elvének konkrét alkalmazását, ezért e rendelkezés megszorító értelmezése nem indokolt (51-54. pont).

A Bíróság a megsemmisítés tekintetében ugyanakkor rámutatott arra, hogy e fogalom nem foglalhat magában minden, a környezetbe történő kibocsátással bármilyen - akár közvetlen - kapcsolatban álló információt. Ugyanis, ha az említett fogalmat úgy kellene értelmezni, mint amely kiterjed ezen információkra, akkor e fogalom nagyrészt kimerítené az 1367/2006/EK rendelet 2. cikke (1) bekezdésének d) pontja szerinti „környezeti információ” fogalmát. Az ilyen értelmezés így teljesen megfosztaná a hatékony érvényesüléstől az intézmények számára az 1049/2001/EK rendelet 4. cikke (2) bekezdésének első francia bekezdésében előírt azon lehetőséget, hogy megtagadják a környezeti információk hozzáférhetővé tételét többek között azon az alapon, hogy az ilyen hozzáférhetővé tétel sértené valamely meghatározott természetes vagy jogi személy kereskedelmi érdekeinek védelmét, és megbontaná azon egyensúlyt, amelyet az uniós jogalkotó az átláthatóság célkitűzése és ezen érdekek védelme között kialakítani kívánt. Az ilyen értelmezés aránytalanul sértené az EUMSZ 339. cikkben biztosított szakmai titok védelmét is (81. pont).

A 2017. július 13-i Saint-Gobain Glass Deutschland kontra Bizottság ítélet (C-60/15 P, EU:C:2017:540)

A Saint-Gobain, amely az üveg világpiacán tevékenykedő vállalkozás, és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról szóló 2003/87/EK irányelv hatálya alá tartozó létesítményeket üzemeltet, az 1049/2001/EK rendelet és az 1367/2006/EK rendelet alapján hozzáférést kért a Bizottságtól a Németországi Szövetségi Köztársaság által a 2011. április 27-i 2011/278/EU bizottsági határozat²⁰ 15. cikkének (1) bekezdésében előírt eljárás keretében a Bizottságnak megküldött dokumentumhoz. E dokumentum információkat tartalmazott a Saint-Gobain német területen található egyes létesítményeiről.

Miután a Németországi Szövetségi Köztársaság először átadta a kért információkat, a Bizottság az 1049/2001/EK rendelet 4. cikkének (5) bekezdése alapján konzultált e tagállammal, amely először

²⁰ A kibocsátási egységekre vonatkozó harmonizált ingyenes kiosztás uniós szintű átmeneti szabályainak a 2003/78/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 10a. cikke értelmében történő meghatározásáról szóló, 2011. április 27-i 2011/278/EU bizottsági határozat (HL L 130., 2011.5.17., 1. o.).

kifogásolta ezen információk hozzáférhetővé tételét. Miután a német hatóságok bizonyos információk hozzáférhetővé tételéről határoztak, a Bizottság részleges hozzáférést biztosított a kért információkhoz az 1049/2001/EK rendelet 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdése alapján. A Bizottság többek között úgy ítélte meg, hogy a kért információk teljes körű hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztetné a döntéshozatali eljárását, és rossz hatással lenne a Bizottság és a tagállamok közötti párbeszédre. Ezenfelül úgy vélte, hogy az 1367/2006/EK rendelet 6. cikke nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely kizárhatóvá tenné az 1049/2001/EK rendelet 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdésében foglalt kivétel alkalmazását, továbbá megállapította, hogy nem állt fenn az e cikk értelmében vett nyomós közérdek, amely igazolta volna a kért információk teljes körű hozzáférhetővé tételét, mivel a felperes által hivatkozott érdekek a Bizottság szerint pusztán magánjellegűek voltak.

Mivel a Törvényszék elutasította a Saint-Gobain által az említett határozattal szemben benyújtott, megsemmisítés iránti keresetet, e társaság fellebbezést nyújtott be a Bírósághoz a Törvényszék ítéletével²¹ szemben.

A Bíróság az ítéletében hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét, továbbá megsemmisítette a vitatott bizottsági határozatot, miután megállapította, hogy a Törvényszék tévesen alkalmazta a jogot azzal, hogy nem értelmezte szigorúan az 1049/2001/EK rendelet 4. cikke (3) bekezdésének első albekezdését. Közelebbről, a Bíróság e tekintetben úgy ítélte meg, hogy a „döntéshozatali eljárás” e rendelkezés szerinti fogalmát úgy kell érteni, hogy az csak a határozat meghozatalára, és nem az ahhoz vezető hatósági eljárás egészére vonatkozik. A szigorú értelmezésre vonatkozó kötelezettség ezenfelül magában foglalja, hogy a negatív következmények kockázatára, valamint az eljárás érintettek általi befolyásolásának lehetőségére történő pusztán utalás nem elegendő annak bizonyításához, hogy a belső dokumentumok hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztetné a folyamatban lévő döntéshozatali eljárást (61., 63. és 75–78. pont).

Ami a jelen esetben a környezeti információkhoz történő hozzáférés iránti, az 1367/2006/EK rendeleten alapuló kérelmet illeti – amely rendelet 6. cikke konkrétabb szabályokkal egészíti ki az 1049/2001/EK rendelet rendelkezéseit – a Bíróság hangsúlyozta, hogy az 1049/2001/EK rendelet 4. cikke (3) bekezdése első albekezdésének e szigorú értelmezése szükséges az 1367/2006/EK rendelet céljára tekintettel is, amely cél az Aarhusi Egyezmény rendelkezéseinek az uniós intézményekre és szervekre való alkalmazása (65., 66. és 78–81. pont).

* * *

A jelen tájékoztatóban szereplő ítéletek megtalálhatóak az Esetjogi Gyűjtemény 4.23. szakaszában.

²¹ A Törvényszék 2014. december 11-i Saint-Gobain Glass Deutschland kontra Bizottság ítélete (T-476/12, EU:T:2014:1059).